

Terminološki kotiček

biválna enôta -e -e ž

prostor za začasno reševanje stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb s souporabo ali s pripadajočimi sanitarijami, kuhinjo, kopalnico

ang.: *living unit*

dóm za starêjše -a -- -- m

stavba za prebivanje, oskrbo, zdravstveno varstvo in nego starejših ljudi

ang.: *old people's home, retirement home, nursing home*

dom za vse življenje^[1]

dom z bivalni prostori, ki so zasnovani tako, da so upoštevane potrebe uporabnika v vseh njegovih življenjskih obdobjih in okoliščinah – pričakovane (npr. starost) in nepričakovane (npr. vsak posameznik je lahko v življenju začasno ali trajno funkcionalno oviran) –, zaradi česar prilagoditve ob spremembi uporabnikovih potreb in zmožnosti niso potrebne oziroma so minimalne, saj so že vnaprej predvidene

ang.: *lifetime home*

drúžbena javna infrastruktúra -e -e -e ž

prostorske ureditve ali objekti, v katerih se izvajajo dejavnosti vzgoje in izobraževanja, športa, zdravstva, socialnega varstva, kulture, javne uprave

ang.: *social infrastructure*

jávno-zasébnó pártnerstvo -ega -a s

po Zakonu o javno-zasebnem partnerstvu, 2006 partnerstvo, ki temelji na zasebnem vlaganju v javne projekte in/ali javnem sofinanciranju zasebnih projektov, ki so v javnem interesu

ang.: *public-private partnership*

krajína -e ž

prostor, v katerem prevladujejo naravne prvine in je rezultat medsebojnega delovanja in vplivanja naravnih in človeških dejavnikov

ang.: *landscape*

krajínski párk -ega -a m

po Zakonu o ohranjanju narave, 2004 širše zavarovano območje z veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednostjo, v katerem je vpliv človekovega delovanja uravnotežen z naravo

ang.: *landscape park*

méstna prenôva -e -e ž

načrtovalski, gradbeni, gospodarski, finančni in socialni ukrepi, s katerimi se celovito izboljša fizično, okoljsko, gospodarsko in socialno stanje v izbranem delu mesta, s poudarkom na fizični prenovi stavbnega fonda in javnih prostorov

S: urbána prenôva, urbána regenerácija

PRIM.: urbána rekonstrúkcija, urbána revitalizácija

ang.: *urban regeneration, urban redevelopment*

modulárnost -i ž

zasnova arhitekturnega objekta ali urbanistične kompozicije na podlagi modulov

PRIM.: módul

ang.: *modularity*

na naravi temelječe rešitve^[2]

koncept in dejanske oblike rešitev za družbene izzive, ki izhajajo iz narave, njenega delovanja in sistemov

ang.: *nature-based solutions*

narávno zdravlíšče -ega -a s

zdravstvena ustanova, samostojna ali v sklopu hotelskega objekta, namenjena rehabilitaciji in okrevanju bolnikov, ki za zdravljenje izkoriščata naravne vire, npr. klimatsko, termalno, gorsko zdravilišče

ang.: *spa, health resort*

oskrbováno stanováňje -ega -a s

stanovanje, namenjeno zlasti starejšim, ki sami ne morejo več v celoti skrbeti zase, lahko pa živijo razmeroma samostojno z večjo ali manjšo pomočjo strokovnega osebja

ang.: *sheltered flat*

sanácija -e ž

1. izvajanje gradbenih ali drugih del na objektu, s katerimi se izboljšujejo njegove konstrukcijske, tehnične, bivalne, arhitekturne kvalitete

ang.: *renewal, restoration*

2. prenova grajene strukture mestnega predela, ki vključuje prenovo zgodovinskih stavb in zunanjih prostorov, modernizacijo in izboljšanje infrastrukture ob upoštevanju varstvenih zahtev

ang.: *urban rehabilitation, redevelopment*

3. izvajanje del za izboljšanje poškodovanega zemljišča
ang.: *land sanitation*

sekundárno središče -ega -a s

manjše središče, v hierarhiji mestnih središč drugotnega pomena, locirano zunaj mestnega središča, lahko tudi zunaj mesta, npr. nakupovalno središče

S: súbcénter

ang.: *secondary centre*

stanovánje za starêjše ljudi -a -- -- s

manjše stanovanje, arhitekonsko prilagojeno potrebam starejših ljudi, npr. širša vhodna vrata, nedrseči tlaki, enoten nivo, v katerem živijo tisti, ki hočejo obdržati samostojnost in še zmorejo voditi lastno gospodinjstvo, lahko le z občasno pomočjo
ang.: *senior flat*

stanovánjska soséska -e -e ž

zaključena urbanistična stanovanjska enota, ločena od hitrega motornega prometa, opremljena z infrastrukturo, prilagojeno dnevnim potrebam prebivalcev

ang.: *neighbourhood unit, housing estate*

stanovánjska zádruga -e -e ž

organizacijska oblika stanovanjske gradnje, v kateri so stanovalci lastniki deležev v združnih nepremičninah ali pa so le člani zadruge s pravico do neprofitnega najema stanovanja v lasti zadruge

S: stanovánjska kooperatíva

ang.: *housing cooperative*

tížna vrédnost nèpremičníné -e -i -- ž

cena nepremičnine na prostem trgu na določen datum

ang.: *market value of real estate*

úlica -e ž

utrjena javna cesta v mestu ali naselju, navadno s pločnikom na obeh straneh, opremljena z ulično opremo, obdana s hišami v vrsti, namenjena netranzitemu prometu z motornimi vozili in/ali pešcem in kolesarjem

ang.: *street*

urbána decentralizácija -e -e ž

razselitev dejavnosti, ustanov in prebivalstva iz enega v več središč

PRIM.: policéntrični razvòj

ang.: *urban decentralisation*

urbána revitalizácija -e -e ž

oživljanje, spreminjanje gospodarsko in socialno zaostalih mestnih območij v privlačne mestne predele z izboljšanjem pogojev za izvajanje in uvajanje novih dejavnosti, socialne strukture, z modernizacijo mestnega okolja

PRIM.: méstna prenôva, revitalizácija kulturne dédiščine, urbána rekonstrúkcija

ang.: *urban revitalisation*

vklučujúče oblikovánje -ega -a s

oblikovanje prostora, predmetov, ki brez posebnih prilagoditev zagotavlja dostopnost in uporabnost vsem uporabnikom ne glede na njihove zmožnosti in vrednostne sisteme

S: oblikovánje za vsè, univerzálno oblikovánje

ang.: *design for all, inclusive design*

vrédnotenje nèpremičnín -a -- s

izračun vrednosti nepremičnin s postopki in metodami množičnega vrednotenja

ang.: *property appraisal, real-estate appraisal*

začasno bivališče -ega -a s

bivališče, v katerem se posameznik zadržuje ali začasno prebiva zaradi dela, šolanja

PRIM.: móbilno bivališče, občásno bivališče, počitniško bivališče, stálno bivališče, zasílno bivališče

ang.: *temporary residence*

zavarováno obmóčje -ega -a s

po Zakonu o ohranjanju narave, 2004 širše zavarovano območje, npr. narodni, regijski in krajinski park, ali ožje zavarovano območje, npr. strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik, ki se varuje z ukrepi za varstvo narave

ang.: *protected area*

Opombe

[1] Definicija je povzeta po članku z naslovom *Koncept domov za vse življenje in možnosti za njegovo implementacijo v Sloveniji*, ki sta ga v tej številki revije objavila Ajda Šeme in Boštjan Kerbler.

[2] Definicija je povzeta po članku z naslovom *Kaj so nature-based solutions (NBS) in kako jih prevajamo*, ki sta ga v tej številki revije objavili Manca Dremel in Barbara Goličnik Marušič.

Viri in literatura

Mihelič, B., Humar, M., in Nikšič, M. (ur.) (2015): *Urbanistični terminološki slovar*. Ljubljana, Urbanistični inštitut Republike Slovenije in Založba ZRC SAZU.